

ESSAY, DEBAT EN DIALOOG

Deze rubriek is een forum voor debat over kwesties die betrekking hebben op kwalitatieve methodologie. Wie een idee heeft voor een thema of een reactie wil leveren op een eerder verschenen bijdrage, vragen wij contact op te nemen met Fred Wester: f.wester@maw.ru.nl.

Strategische keuzes voor het tijdschrift KWALON

Petra van der Meer*

Inleiding

KWALON is een Nederlandstalig tijdschrift voor onderzoekers die willen nadenken en debatteren over methodologie van het kwalitatief onderzoek. Het blad is een (papieren) publicatie van het platform KWALON, waarin kwalitatieve onderzoekers in Nederland en Vlaanderen publiceren. De eerste aflevering van KWALON verscheen in januari 1996: 'De Werkgroep Interpretatief Sociaalwetenschappelijk Onderzoek heeft gemeend een platform te moeten oprichten waarop onderzoekers van geheel verschillende pluimage kennis kunnen maken met elkaars werk.' KWALON onderscheidt zich van andere publicatie- en discussieplatforms, doordat het een breed veld van disciplines, uiteenlopend van antropologie en sociologie tot bestuurs- en milieukunde, bestrijkt terwijl andere discussieplatforms gericht zijn op een specifiek onderzoeksgebied. Dit maakt KWALON uniek in de markt.

Het huidige tijdschrift start met een redactioneel, waarna een zestal rubrieken volgt: *Essay, debat en dialoog*, *Stromingen*, *In het spoor van Malinowski* en *Onderzoek in de praktijk*, de rubriek *Recensies, replieken en duplieken* en de rubriek *Berichten uit het veld*.

De rubriek *Essay, debat en dialoog* is een forum voor debat over kwalitatief-methodologische kwesties. Wie een idee heeft voor een thema of een reactie wil leveren op een eerder verschenen stuk, kan dat doen via deze rubriek.

Het deel *Artikelen* kent drie rubrieken, waarbij *Stromingen* het palet aan theoretische stromingen en vernieuwende benaderingen die ten grondslag liggen aan kwalitatief onderzoek, belicht. In de rubriek *In het spoor van Malinowski* komen onderzoekers aan het woord over participerende observatie. Zij doen verslag van hun eigen ervaringen en inzichten en volgen daarbij het spoor dat de antropoloog Bro-

* Petra van der Meer is in 2016 aan de Nyenrode Business Universiteit afgestudeerd in de bedrijfskunde (MSc). Momenteel is ze werkzaam als consultant in de financiële dienstverlening, geeft ze advies aan startende ondernemers en helpt hen met het schrijven van een ondernemersplan en met het bepalen van een bedrijfsstrategie. E-mailadres: pjm-cn@hetnet.nl.

nislav Malinowski begin vorige eeuw uitzette. In de rubriek *Onderzoek in de praktijk* gaat het om verhalen over en/of reflecties op de ervaring met methodologische, praktische, politieke, morele en ook esthetische problemen waar onderzoekers in de praktijk mee te maken krijgen.

In de rubriek *Recensies, replieken en duplieken* worden zowel methodologieboeken besproken als onderzoeksrapportages, bij voorkeur van Nederlandstalige auteurs. Auteurs krijgen de gelegenheid om op een recensie te reageren.

De laatste rubriek is *Berichten uit het veld*, waarin plaats is om verslag te doen van congressen, studiedagen en andere evenementen die mogelijk interessant zijn voor een kwalitatief onderzoeker.

Het is nu de vraag of KWALON met deze rubrieken alle soorten lezers adequaat bedient. Empirisch kwalitatief onderzoek kan deze vraag beantwoorden. Een dergelijk onderzoek is uitgevoerd in 2016. In het navolgende zullen de uitkomsten worden gerapporteerd.

Doelgroepen en doel van het onderzoek

Het beroep van ‘methodoloog’ lijkt langzaam van het toneel te verdwijnen, en daarmee wordt KWALON voor veel docenten en onderzoekers een belangrijke bron voor nieuws over kwalitatief onderzoek. Door middel van een kwalitatief onderzoek willen de redactie en de uitgever inzicht krijgen in de nieuwe doelgroepen, zodat KWALON ook aan hen handvatten kan geven voor het uitvoeren van kwalitatief onderzoek. Docenten die methodologisch onderzoek doceren, zijn praktisch georiënteerde lezers die zoeken naar praktische handvatten in KWALON om te gebruiken in de colleges. Onderzoekers zoeken zowel praktische handvatten als theoretische verdieping in KWALON. Wetenschappers die niet meer praktiserend zijn, zoeken met name theoretische verdieping in KWALON.

Het uitgevoerde onderzoek richtte zich op het verkrijgen van kennis en inzicht in de wijze waarop lezers hun eendoordeel over KWALON bepalen. Onderzochte factoren omvatten de relevantie van de rubrieken, de behandelde benadering, de kwaliteit van de artikelen, het informatieve gehalte van de artikelen, het persoonlijk nut en de presentatie van de artikelen. Op basis van de onderzoeksuitkomsten kan KWALON strategische keuzes maken ten aanzien van een vernieuwde opzet.

Het onderzoek

Het kwalitatieve onderzoek is uitgevoerd als afsluiting van mijn bedrijfskundestudie aan de Business Universiteit Nyenrode. Voor het onderzoek heb ik KWALON-lezers geïnterviewd, waarbij ik gebruik heb gemaakt van een semigestructureerde checklist. De gesprekken heb ik opgenomen, getranscribeerd en geanalyseerd op basis van het vijf-stappen-analyseproces conform de Matrixmethode (Groenland, 2014). De lezers heb ik gevraagd een onderbouwd oordeel te geven over de verschillende aspecten van KWALON. Het ging hierbij onder meer over de relevantie

van de artikelen, waarbij ik gevraagd heb welke rubrieken er terecht opgenomen zijn. Daarna vroeg ik om een oordeel over de huidige combinatie van rubrieken, en welke rubrieken ontbreken en toegevoegd zouden moeten worden en waarom.

Vervolgens vroeg ik naar de in KWALON behandelde methodologische benaderingen, welke onderzoeksmethoden men zelf toepast in eigen onderzoek en welke vormen van nut men in dit verband onderscheidt ten aanzien van de relevante KWALON-publicaties.

Gesproken is verder over de domeinen die momenteel behandeld worden in het blad. Ik vroeg de lezers hun mening te geven over deze domeinen: voegen ze waarde toe? En in hoeverre zijn ze van nut voor hen persoonlijk?

Ook vroeg ik hun naar de kwaliteit van de artikelen. Hierbij kwamen aan de orde: het argumentatieve gehalte, de overtuigingskracht en de betoogtrant van de artikelen. Daarnaast de perceptie van de expertise van de betreffende auteurs. En tot slot de beleving en de uitstraling van de artikelen in meer algemene zin.

Daarna is gesproken over het informatieve gehalte van KWALON. Hierbij kwam aan de orde welke nieuwe kennis en inzichten de artikelen bieden en of hiermee de bestaande kennis beter begrepen kan worden. Ten slotte kwamen aan de orde de originaliteit van de artikelen, hun innovatieve gehalte, hun uitgebreidheid en hun methodologische degelijkheid.

Ook over het persoonlijk nut van KWALON is gesproken: voegt het blad waarde toe voor eigen werk en het eigen vakgebied? En in hoeverre bieden de artikelen een oplossing voor een werkgericht onderzoeksprobleem? Ten slotte: in hoeverre faciliteert KWALON vermeerdering van relevante kennis en inzichten?

Daarna is gesproken over de presentatie van de artikelen, over de lay-out van het blad, de frequentie van verschijning en de regelmaat waarmee bijdragen van specifieke rubrieken verschijnen.

Tot slot is gevraagd een eindoordeel te geven over KWALON en daarbij de zwaarwegende beoordelingsaspecten te belichten. De laatste vraag betrof hoe het huidige blad zich verhoudt tot de imaginaire, meest ideale versie van KWALON.

De uitkomsten van het onderzoek hebben geleid tot meerdere suggesties inzake het aanpassen van het tijdschrift. Een selectie ervan volgt nu.

Praktische aanpassingen en suggesties aan KWALON

De verzamelde data vormen een rijke bron van inzichten, aanpassingen en suggesties. Het materiaal is *en détail* geanalyseerd. Een van de lezers zei het volgende over de analyse van kwalitatieve gegevens in het algemeen: 'Van stro wordt gouddraad gesponnen.' Daar kunnen we ons van harte bij aansluiten.

We beginnen met een aantal praktische aanpassingen en een toelichting hierop. Daarna volgen suggesties voor mogelijke nieuwe rubrieken in KWALON.

De volgende praktische aanpassingen worden genoemd door de geïnterviewden:

- Bouw een digitaal platform.
- Zoek samenwerking met commerciële partijen, mogelijk in ruil voor onderzoek.

- Maak KWALON praktisch bruikbaar.
- Voeg nieuwe praktische rubrieken toe.
- Voeg een moeilijkheidsgraad toe aan de rubrieken.

Uit de interviews kwam naar voren dat de docenten KWALON gebruiken als bron van inspiratie en ook om up-to-date te blijven over de ontwikkelingen in het kwalitatief onderzoek. Daarnaast bestaat er een sterke behoefte om artikelen uit KWALON te gebruiken als lesmateriaal. De huidige artikelen zijn echter vaak te theoretisch, te wetenschappelijk en te moeilijk leesbaar voor de studenten in het hbo of het universitair onderwijs. KWALON zou een moeilijkheidsgraad kunnen toevoegen aan de rubrieken in de vorm van bijvoorbeeld een aantal sterren. Hierdoor wordt het blad ook toegankelijk voor beginnende onderzoekers en studenten.

Onderzoekers gebruiken KWALON om inspiratie op te doen en om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in het veld. Onderzoekers willen meer praktische tips, handvatten en informatie over nieuwe tools en technieken.

Onderzoekers zouden gebaat zijn bij een digitaal platform waarop gediscussieerd wordt over specifieke problemen. KWALON zou deze lezers kunnen benaderen om hun onderzoeksresultaten te publiceren en hun ervaringen uit het veld te delen in KWALON.

Wetenschappers gebruiken het blad om inspiratie op te doen. Zij hebben minder behoefte aan onderzoekstechnieken en nieuwe methoden, maar ze zien wel graag een breder blad waarin ook wordt geschreven over het kwalitatief onderzoek in het bedrijfsleven en in de maatschappij. KWALON zou 'de boer op moeten gaan' met de resultaten en meer over de resultaten en toegevoegde waarde van kwalitatief onderzoek kunnen gaan schrijven. De lezers zijn hier nieuwsgierig naar. Zij zijn ook bereid actief mee te denken over de opzet en inhoud van het blad. KWALON zou de lezer hier actiever bij kunnen betrekken.

Voorstel van de lezers voor nieuwe rubrieken

De geïnterviewden deden ook voorstellen voor nieuwe rubrieken. De belangrijkste nieuwe rubrieken die genoemd werden, zijn de volgende:

- een rubriek 'tips & tricks' voor kwalitatief onderzoek inclusief (bijna) misgelopen onderzoek;
- een rubriek 'nieuwe technieken en media';
- een rubriek 'conversatie- en beeldanalyse';
- een rubriek 'toegepast onderzoek' waar door middel van artikelen uitleg wordt gegeven over de methodes die gebruikt zijn tijdens het onderzoek;
- een rubriek theoretisch gefundeerde praktijkartikelen: hierbij worden theoretische beschouwingen doorvertaald naar praktische onderzoeken;
- een rubriek over internationale ontwikkelingen;
- een rubriek over gecombineerd kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

Tot slot een compliment aan de redactie

Er kwam een compliment van een lezer aan de redactie dat ik u niet wil onthouden. Zij zei onder meer: 'KWALON is voor mij van grote waarde! Ik zou een slechtere coach zijn zonder KWALON; dan zou ik alleen maar met de boekjes werken en ik zou dan niet meer getriggerd worden door de ideeën die ze daarin aanreiken. Dat zou heel zonde zijn.'

Het is mij gebleken dat de lezers die ik heb geïnterviewd stuk voor stuk bevlogen KWALON-'aanhangers' zijn. Allen pleiten voor het voortbestaan van KWALON. Voor hen is het blad een bron van informatie voor hun werk of onderzoek. Zij zien KWALON als een belangrijk discussieplatform ten behoeve van kwalitatief onderzoek.

Ten slotte zeg ik veel dank aan de deelnemers van mijn onderzoek. Mocht u een kopie van de scriptie willen ontvangen dan kunt u mij een e-mail sturen via pjm-cn@hetnet.nl.

Literatuur

Groenland, E.A.G. (2014). *Employing the Matrix Method as a tool for the analysis of qualitative research data in the business domain*. Retrieved from <http://ssrn.com/abstract=2495330>